

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Zoocenosis–2021

Biodiversity and Role of Animals in Ecosystems

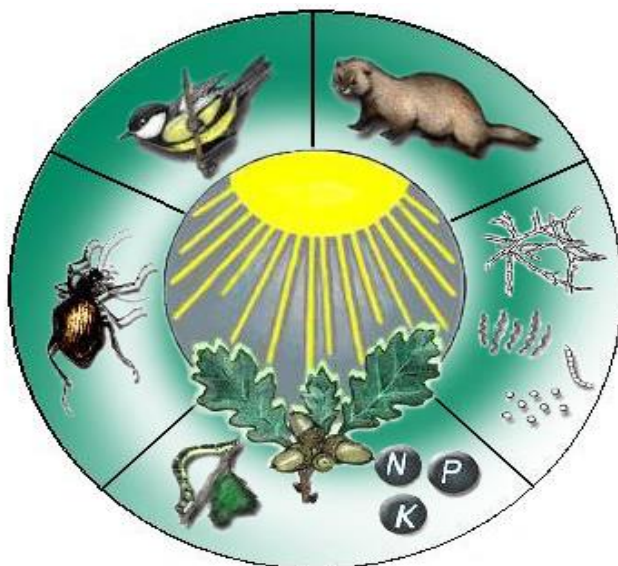
Extended Abstracts. XI International Conference.
Dnipro, Ukraine, 10–12 November 2021

Біорізноманіття та роль тварин в екосистемах

XI Міжнародна наукова конференція
Дніпро, Україна, 10–12 листопада 2021 р.

Биоразнообразие и роль животных в экосистемах

XI Международная научная конференция
Днипро, Украина, 10–12 листопада 2021 г.

Дніпро
2021

Рецензенти: академік НАНУ, д-р біол. наук, проф. І. Г. Ємельянов
д-р біол. наук, проф. А. Б. Чаплигіна

Б-63 Биоразнообразие и роль животных в экосистемах: Материалы XI Международной научной конференции. – Днепр: Лира, 2021. – 90 с.

Представлены материалы 56 докладов XI Международной конференции по биоразнообразию и функциональной роли животного населения в естественных и антропогенных экосистемах (г. Днепро, 10–12 ноября 2021 г.). В сборник помещены результаты полевых и лабораторных исследований отдельных элементов зооценоза, роли животных в биогеоценозах различных климатических зон Евразии. Работы отражают современное состояние и основные направления исследований по функциональной зоологии, фундаментальной экологии, а также аспекты практического использования учения о биоразнообразии в сельском, лесном и водном хозяйстве; значительное внимание уделено биоиндикации уровня загрязнения окружающей среды, проблемам создания и функционирования заповедных территорий, вопросам популяционной экологии животных.

Для научных сотрудников, преподавателей, аспирантов и студентов высших учебных заведений, работников лесного, водного и сельского хозяйства.

Б-63 Біорізноманіття та роль тварин в екосистемах: Матеріали XI Міжнародної наукової конференції. – Дніпро: Ліра, 2021. – 90 с.

Представлено матеріали 56 доповідей XI Міжнародної конференції з біорізноманіття та функціональної ролі зооценозу у природних і антропогенних екосистемах (м. Дніпро, 10–12 листопада 2021 р.). До збірки увійшли результати польових і лабораторних досліджень окремих елементів зооценозу, ролі тварин у біогеоценозах різних кліматичних зон Євразії. Роботи віддзеркалюють сучасний стан і основні напрями досліджень у галузі функціональної зоології, фундаментальної екології, а також аспекти практичного використання вчення про біорізноманіття в сільському, лісовому та водному господарстві; значну увагу приділено біоіндикації рівня забруднення навколишнього середовища, проблемам створення та функціонування заповідних територій, питанням популяційної екології тварин.

Для наукових співробітників, викладачів, аспірантів і студентів вищих навчальних закладів, працівників лісового, водного та сільського господарства.

Б-63 Biodiversity and Role of Animals in Ecosystems: Extended Abstracts. XI International Conference. – Ukraine, Dnipro: Lira, 2021. – 90 p.

The volume includes 56 contributions to the XI International Conference on biodiversity and functional role of zoocenosis in natural and anthropogenic ecosystems (10–12th November 2021, Dnipro city, Ukraine). Results of field and laboratory experimental research of animals and its role in biogeocenoses of Eurasia's different climatic zones are presented. Papers reflect modern state and general lines of the research in functional zoology, fundamental ecology, application of biodiversity studies in agriculture, forestry, fish industry. Particular attention is paid to bioindication of environmental pollution, problems of establishment and management of reserved areas and of populational ecology.

The book is useful for scientists, lecturers, post-graduate students and undergraduates of higher educational establishments, environmental managers and decision in nature conservation, forestry, fish industry and agriculture.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

д-р біол. наук, професор **Пахомов О. Є.** (відп. редактор)

аспірант **Волкова А. М.**

д-р біол. наук, професор **Гайченко В. А.**

канд. біол. наук, доцент **Гассо В. Я.**

д-р біол. наук, доцент **Голобородько К. К.**

канд. біол. наук, доцент **Горбань В. А.**

м. н. с. **Гуслистий А. О.**

д-р біол. наук, професор **Кульбачко Ю. Л.**

д-р біол. наук, професор **Кунах О. М.**

канд. біол. наук, ст. н. с. **Кулік А. Ф.**

канд. біол. наук, доцент **Масюк О. М.**

канд. біол. наук, доцент **Пономаренко О. Л.**
(вчений секретар конференції).

д-р біол. наук, професор **Северинівська О. В.**

канд. біол. наук, доцент **Фали Л. І.**

канд. біол. наук, асистент **Шульман М. В.**

**До біології розмноження лиски (*Fulica atra*)
на озері Новий Лиман та водоочисних спорудах м. Харкова**

Т. Л. Ярмак, Ю. П. Мамедова, А. Б. Чаплигіна

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, Україна, tanyayarmak77@gmail.com

**To the reproduction biology of the fox (*Fulica atra*) on Lake Novy Liman and water
treatment facilities of the Kharkov city**

T. L. Yarmak, Y. P. Mamedova, A. B. Chaplyhina

H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Ukraine, tanyayarmak77@gmail.com

Лиска (*Fulica atra* Linnaeus, 1758) – розповсюджений вид по всій території України, оселяється на водоймах різного походження із заростями рослинності. Птах має схильність до адаптації в антропогенному ландшафті та урбанізації в зимовий період та під час розмноження.

Дослідження проводились у 2020-2021 роках на території очисних споруд комплексу біологічної очистки № 2 м. Харкова та озері Новий Лиман (49°53'29.1"N 36°15'21.7"E). Лиски гніздилися на п'ятьох мулових майданчиках очисного комплексу (№1-49°89'84.3"N 36°26'61.6"E, №3- 49°89'64.1"N 36°26'81.6"E, №12 49°89'40.02"N 36°26'82.3"E, № 5 49°89'43.1"N 36°26'97.1"E, №5Т 49°53'39.4"N 36°16'14.7"E).

Зареєстровано та прослідковано гніздовий цикл 73 пар лиски (63 на озері Новий Лиман та 11 на мулових майданчиках). Лиска є одним із найчисельніших видів, що гніздяться на озері. Більшість гнізд птахи розміщували в смугі торішнього рогозу по один бік озера. Місце розміщення гнізд нанесені на гул карту та встановлено, що щільність гніздування у 2021 році становила від 0,8 пар/га на мулових майданчиках очисних споруд до 3,6 пар/га на озері Новий лиман.

Приліт лиски на місце гніздування зареєстровано у II декаді березня 2020 року (11 березня) та у I декаді квітня – 2021 року (03 квітня). Птахи приступають до гніздування рано, незважаючи на температурні коливання у квітні місяці. Перші кладки на стадії відкладання першого яйця у 2020 р., зареєстрували на даній території з 25 квітня до 27 травня, у 2021 р. – з 15 квітня до 7 травня. Середні розміри яєць становлять (n=223): 53,33±2,41x37,09±1,35. Вилуплення пташенят спостерігали з кінця I декади травня (8-10 травня 2021р.) і протягом усього червня. У I декаді липня (08.07.2021р.) знайдено гніздо з трьома пташенятами, які щойно вилупилися та чотирма яйцями.

На озері Новий Лиман в I декаді жовтня зафіксовано нами найбільшу кількість особин – 655, тоді як 2020 році – в цей період зареєстровано 123 особини. Таким чином, цей факт свідчить про сприятливі умови на очисних спорудах міста Харків та їх околицях для успішного розмноження лиски. На сьогодні *Fulica atra* є субдомінуючим видом за чисельністю серед водоплавних птахів на досліджуваній території.